

Liperin taajamat

- askelia osallisuuteen

#osallisuus

Liperin kunnan ja Maaseudun Sivistysliiton yhteistyö käynnistyi jo alkuvuodesta 2018.

Yhteistyön tavoitteena oli luoda paikkoja keskustelulle kuntalaisten ja viranhaltijoiden välille, sekä käynnistää osallisuustoimenpiteitä. Prosessi alkoi kaikille avoimilla asukasilloilla, joissa käsiteltiin kuntalaisia askarruttavia teemoja, käytiin läpi kunnan ajankohtaisia asioita ja pyrittiin myös tunnistamaan tärkeimpiä kehittämisen paikkoja. Tämän jälkeen käynnistettiin käytännön toimenpiteitä. Kirkonkylällä nuoret tekivät esityksiä sataman alueen kehittämiseksi ja haastoivat järjestöjä mukaan sähköisiin joulutervehdyksiin. Viinijärvellä käynnistyi asukasilojen keskusteluissakin esille noussut yhteisen tilan projekti. MSL:n rooli Liperin kunnan taajamien kehittämishankkeessa oli kunnan kumppani ja toimintojen fasilitaattori.

Pop Up yhteisötilan asiakkaita joulukuussa 2019. Kolme päivää säännöllisesti auki ollut tila antoi näkymiä siihen, mitä yhteinen tila voi olla. Kävijöitä oli yli 100 kolmen päivän aikana.

Yhteisöllisiä videotervehdyksiä oli tekemässä järjestöjä, yrityksiä, kunnan eri tahoja, seurakuntia ja yhdistyksiä.

8-luokkalaisia valinnaisen kuvataiteen kurssilla. Liperin sataman kehittämiseen tuli paljon ideoita.

Prosessi

Liperin kunnan taajamien kehittämisshanke on yksi pohjoiskarjalaisten kuntien hankkeista, joissa yhtenä läpileikkaavana teemana ja toimintatapana on osallisuus.

Maaseudun ja Liperin kunnan kuntakumppanuuden tavoitteena oli luoda yhdessä keskustelun paikkoja ja kehittämisen alustoja.

Perinteisestä asukaskuulemi-

sesta tai kuntavaikuttamisesta siirtyminen osallisuus -periaatteita noudattavaan työtapaan ei ole itsestäänselvyys kunnissa.

Asukaslähtöinen, Bottom Up -periaatteella toimiva yhteiskehittäminen kuitenkin lisääntyy koko ajan ja tässä työssä Liperi on nyt toiminut yhtenä edelläkävijänä.

Toiminta käynnistyi alkuvuodesta 2018. Aluksi järjestettiin

asukasilta kaikissa Liperin kolmessa taajamassa. Tuolloin kartoitettiin erityisesti tärkeitä paikkoja, sekä kehittämisen kohteita. MSL:n ja Liperin kunnan kuntakumppanuuteen liittyvät käytännön osallisuustoimenpiteet rajautuivat lopulta Vlinijärvelle ja kirkonkylälle.

Asukasilloissa pyrittiin vuorovaikutteiseen keskusteluun yhteissuunnittelun menetelmillä. Keskeistä tämänkaltaisissa tilaisuuksissa on se, että

Liperin kunnan ja MSL:n taajamiin kohdistuva kehittämisprosessi pähkinänkuoressa:

Kehittämisprosessissa hyödynnettiin yhteissuunnittelun menetelmiä. Valinnaisen kuvataideryhmän kanssa menetelmänä oli valokuva ja vapaa kollaasitekniikka. Yhteisöllisissä joulukorteissa menetelmänä oli video.

#osallisuus

- ASUKASILLAT

LIPERI: 20.2.2018 | 1.10.2018 | 19.3.2019 | VIINIJÄRVI: 28.2.2018 | 2.10.2018 | 4.12.2018 | YLÄMYLLY: 1.3.2018

- NUORTEN AJATUKSIA SATAMAN KEHITTÄMISEKSI -PROJEKTI KEVÄT 2018

- YHTEISÖLLISET VIDEOT -PROJEKTI KIRKONKYLÄLLÄ SYKSY 2018

- YHTEISÖTILA VIINIJÄRVELLE; KATSELMUS TILOISSA 23.10.2018 JA 11.3.2019

- POP UP -YHTEISÖTILA 9.-11.12.2019 VIINIJÄRVELLÄ

kunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt osallistuivat keskusteluihin yhtenä ryhmäläisistä. Kaikissa asukasilloissa olikin läsnä joku kunnan edustaja ja lähes kaikissa myös kunnanjohtaja.

Asukasilojen teemoina olivat mm. osallistava budjetointi ja kehittämissuunnitelmat. Asukasilloissa esille nousseiden asioiden pohjalta käynnistyivät heti myös käytännön toimenpiteet.

Kirkonkylän yhteisissä keskusteluissa nousi esille toistuvasti Liperin satama ja sen kehittäminen.

Tästä kehittyi projekti, jossa nuoret otettiin mukaan suunnitteluun. Liperin koulun valinnaisen kuvataiteen oppilaat (6.-8.lk) Elina Riekin johdolla ottivat haasteen vastaan. **Nuoret loivat satamasta kehittämis ehdotuksia valokuva ja kollaasimenetelmällä. Parhaimmat ideat myös palkittiin.**

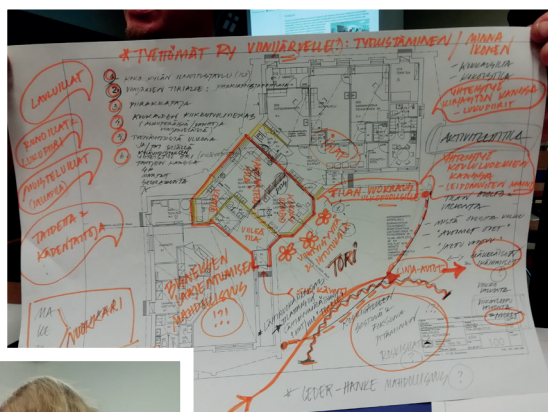
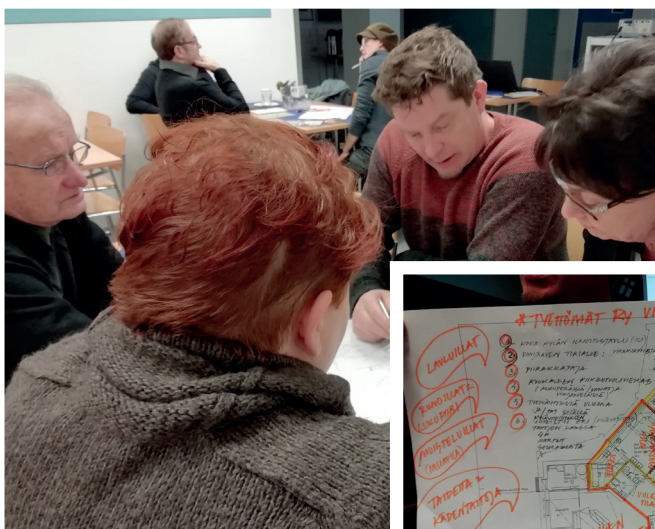
Kirkonkylän asukasilloissa nousi vahvasti esille myös kirkonkylän ilme ja sen kohentaminen. Yksi ilmettä pilaava tekijä oli asukkaiden mielestä tyhjät toimitilat. Toinen ja kenties suurin haaste on yhteisöllisyyden luominen ja yhteishengen nostaminen kirkonkylällä.

Näistä teemoista syntyi idea ottaa käyttöön yksi kirkonkylän liikehuoneistoista ja tehdä siitä joulukuun ajaksi näyttelytila ja yhteisöllisten joulukorttien kuvaus- ja esittelypaikka. Tässäkin kumppanina toimi Elina Rieki ja 9.lk valinnaisen kuvataiteen opiskelijat. Yrittäjä tarjosi tilan ilmaiseksi hyvää tarkoitusta varten.

Viinijärvellä nousi esille ensimmäisestä illasta lähtien ajatus yhteisestä kokoontumistilasta. Myöhemmin asukasillat keskittyivät juuri tilan suunnitteluun ja käytön kartoitukseen.

1.

Yhteisötila Viinijärvelle

2.

Yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen

“Yhteisöllisyys on kuin kirkkovene.
Kun tarpeeksi monella
on sama suunta ja tahti,
edistystä tapahtuu.”

-PRO Liperin puheenjohtaja
Roger Nyqvist asukasillassa 19.3.2019

KONKREETTISET IDEAT: KIRKONKYLÄN YHTEISHENKI JA YHTEISÖLLISYYS

Kirkkonkylän asukasilloissa nousi esille toistuvasti yhdessä tekemisen teema. On vaikea saada osallistujia talkoisiin, tapahtumiin tai yhdistystoimintaan.

MSL:n Yhteisölliset joulukortit-projektissa nuoret haastoivat aikuisia mukaan lähettämään kiitoksia ja terveisiä haluamalleen taholle Liperissä. Joulukorttivideot jaettiin erityisesti sosiaalisen median kautta.

Pro Liperi toteutti runsaasti tapahtumia kesän 2019 aikana. Yhdistyksen aktiivit keräsivät toiveita ja asukkaiden ajatuksia.

KONKREETTISET IDEAT:
SATAMAN IDEAT JA YMPÄRISTÖKOHTAIDEN KUNNOSTUS
Varsinkin kirkkonkylän illoissa torin alue, Satama ja vanha kunnantalo puhuttivat. Tästä virisi **Projekti jossa kerättiin Nuorten ideat Sataman kehittämiseksi.**

Sekä Viinijärvellä, että Kirkkonkylällä asukasyhdistykset järjestivät ympäristötalkoita pusikoita raivaten, haittalajeja poistaen ja ympäristökohteita kunnostaen.

Yhteisen ympäristön kunnostaminen voisi olla yksi pitkäaikaisista yhteisistä suunnitelmista ja kumppanuuksista kunnan ja asukasyhdistysten välillä

3.

Ympäristön kunnostus, yleisilmeen kohennus

Mitä seuraavaksi?

OSALLISUUDEN PORTAILLA

Julkishallinnon näkökulmasta osallisuutta edistävä työ on aina työläämpää ja aikaa vievempää kuin perinteiset viranhaltija-luottamushenkilökeskeiset toimintatavat. Asukkaiden kuuleminen ja erityisesti kuullun (ja toivottavasti myös dialogissa opitun) soveltaminen päätöksen tekoon on kunnianhimoinen ja hyvä tavoite. Tähän haasteeseen Liperin kunta tarttui. Kolmen keskustajaaman kehittämishanke otti [eri-ikäiset asukkaat mukaan pohtimaan asuinalueen viihtyisyyttä ja käytettävyyttä](#).

Yhteistyössä on voimaa. Yhdessä pohditut asiat on punnittu monesta näkökulmasta. Yhteinen tekeminen aktivoi huolehtimaan ja kehittämään omaa asuinympäristöä. Yhteiskehittäminen on siis vaivan väärti.

AITOA VAIKUTTAMISTA. JA TEKEMISTÄ

Kysymys: "Miten haluaisit asuin ympäristöäsi kehitettävän?", voidaan ymmärtää niin, että kysyjä haluaa yhden-suuntaista palautetta palveluista tai vaikka viihtyvyyteen liittyvistä asioista. Tämän tyyppisiä asukkaiden kuulemisia on tehty Suomessa jo vuosikymmeniä.

Yhteissuunnittelu ja osallisuustyö ei ole kuitenkaan yhdensuuntaista. Siinä asukkailla on aito mahdollisuus vaikuttaa siihen mitä ja miten tapahtuu ja myös osallistua toiminnan eri vaiheisiin. Kysymys on siis, mitä voisimme tehdä yhdessä?

Tämä vaatii uudenlaisen ajattelun opettamista asukkailta, sekä suunnitelmallisuutta ja johdonmukaisuutta myös kunnan eri hallintokunnissa ja koko organisaatiossa. Olisi hyvä jos kaikilla olisi jonkinlainen käsitys siitä miten kunta osallisuutta edistää ja miksi.

LUPA TOIMIA

Satama on liperiläisille tärkeä paikka. Koska alue nousi esille asukasilloissa toistamiseen, ja kaikki iltojen osallistujat olivat aikuisia, päätettiin kysyä myös nuorilta ideoita alueen kehittämiseksi.

Nuoret ottivat kuvia alueesta ja tekivät kehittämissuunnitelmia kollaasitekniikalla eli lisäten valokuvaan piirrettyä ja valokuvaa, maalauksia, muotoja tms.

Nuorten ryhmätyöt ovat tekijöidensä näköisiä ja runsaan omaperäisiä, mutta niistä löytyy myös yhteisiä nimittäjiä. Töissä toistuu ajatus yhteisestä paikasta, [jota on lupa käyttää](#).

Nuorten elämä on täynnä normeja, sääntöjä ja kieltoja. Kollaaseissa monet nuoret käänsivät kiellot luvaksi toimia. Saa pikniköidä. Lapsia alueella. Saa uida. Saa olla. On keskeistä, että ihmisellä on kokemus siitä, että hän tulee kuulluksi ja nähdyksi yhteisössään. Yhteiset paikat ovat silloin aidosti kaikkien yhteisiä.

Toivomme, että nuorten työt toimivat innoittajina ja töihin kätkeytyneitä konkreettisia kehittämisideoita mietitään toteutettavaksi saakka. On tärkeää, että syntyy kokemus siitä, että omalla osallistumisella, oli se yhdessä suunnittelua tai toteuttamista, on merkitystä.

MAHDOLLISTAMISTA

Kunnan ja Viinijärven kyläyhdistyksen välinen kumppanuus on hyvä esimerkki osallistavasta budjetoinnista. Vinkkarin tarina on vasta aluillaan, mutta asukkaat ovat tehneet kovasti töitä tilan eteen.

Kunta mahdollistaa projektin, jonka vaikutuksia ei voi vielä edes kuvitella. Yhteinen paikka luo parhaimmillaan tilan myös yhteisölliselle toiminnalle, sosiaalisille suhteille ja kansalaisaktiivisuudelle.

RESURSSOIMISTA

Osallisuus kunnan toimintatapana tai yhteisöllinen toiminta käytännössä, kuten vaikka Viinijärven Vinkkarissa, tarvitsee resursseja. [Usein kysymys ei ole suurista rahoista. Aikaa ja suunnitelmallisuutta se kuitenkin vaatii.](#)

Osallisuus ei synny Pop Upeissa vaan prosesseissa, jotka kestävät aikansa. Kansalaislähtöisessä toiminnassa voi tulla vastaan myös yllätyksiä. Aina ei tiedä mihin yhteissuunnittelu- ja toiminta vie. Se on kuitenkin myös yhdessä tekemisen rikkaus.

Maaseudun Sivistysliiton ja Liperin kuntakumppanuus on vain pieni osa Liperin kunnan toteuttamia osallisuustoimenpiteitä. Työtä on tehty laajalla rintamalla ja se myös toivottavasti jatkuu. Toivomme, että hankkeen aikana opitut ja saavutetut asiat ovat vasta alku ja Liperin kunta jatkaa uraa uurtavaa työtä luoden uusia osallisuutta tukevia toimintatapoja, asukkaat kunnan kehittämiseen mukaan ottaen.

On keskeistä, että ihmisellä on kokemus siitä, että hän tulee kuulluksi ja nähdyksi yhteisössään. Yhteiset paikat ovat silloin aidosti kaikkien yhteisiä.

Asukasilta 19.3.2019 kirkonkylällä.
Illoissa oli mukana viranhaltijoita.

Kehittämissuunnitelma Satamaan
syntyy kollaasitekniikalla.

Satama- suunnitelmia.

Myös Kotiseutu-uutiset osallistui
Yhteisöllinen joulukortti -projektiin.

#osallisuus

Tilakatselmus 23.10. Viinijärvellä.
Mukana asukkaita ja viranhaltijoita.

Viinijärven yhteisötilalle etsittiin
nimeä joulukuussa 2019.

Prosessin luotseina toimivat Virpi Harilahti-Juola ja Kaisa Kervinen
Maaseudun Sivistysliitosta.

Liperin kunnan ja MSL:n yhteistyö oli osa

Maaseudun Sivistysliiton kuntakumppanuus -toimenpiteitä.

Lisää osallisuudesta ja kuntakumppanuuksista ympäri Suomen: www.msl.fi/osallisuus

Yhteistyössä:
Liperin kunta
ja Maaseudun Sivistysliitto ry

**MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO**

Liperi